

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
 Godišnja predplata Din 90 — Polugodišnja
 Din 48 — Trumjesečno Din 24 — Za Ameri-
 riku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU.

Račun kod Pošte Čak. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Pripremani telefon
 preko dana br. 38 — preko noći br. 23
 (interurban)

DALMATINSKI HRVAT

Postarila p. čen. u gotovu.

„Dalmatin, Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog
 odbora „Hrvatske Štamparske Zadruga“ s. o. j.
 u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novici šalju se na adresu:
 „Dalmatinski Hrvat“ - Šibenik, Glavna ulica 106

Rekviziti se ne vraćaju. - Pisma ne frankirana
 ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. III.

ŠIBENIK, 17. SVIBNJA 1924.

Br. 69.

Preštampano iz beogradske „Politike“.

Narodu Hrvatskomu i svoj slavenskoj i neslavenskoj seljačkoj braći u Hrvatskoj i ostaloj Jugoslaviji.

Narode Hrvatski!

Narode srbski, ostala slavenska i neslavenska braćo!

Hrvatsko narodno zastupstvo izabrano ponovno dne 18. ožujka 1923. isticalo je svakom zgodom, da se hrvatsko pitanje može najpotpunije rješiti iskrenim, pravednim i poštenim sporazumom s narodom srbskim. I čim se je činilo, da je za taj sporazum zgodna prilika, očekalo je najusretljivije izaslanike radikalne stranke, koju je po broju njezinih zastupnika i izbornika smatralo predstavnicom srbskoga naroda. Ti su radikalni izaslanici dne 13. travnja 1923. pristali na preduvjete za hrvatsko-srbski sporazum. Kao preduvjete sporazuma označeno je ovo: Podpuna obustava parcelacije Hrvatske, Slovenije i Bosne; verifikacija svih hrvatskih mandata; priznanje načela, da se međusobni odnošaji između Hrvata i Srba mogu uredjivati samo sporazumom, a nipošto silom.

Zapisnik o tim preduvjetima odmah je pogažen, a vodja radikalne stranke Pašić i sam je slao i dao slati poruke, da je to učinjeno samo na zahtjev dvora po savjetu Svetozara Pribičevića.

Svakako je čisto radikalna Pašićeva vlada bila nekim i nečim neobično ohrabrena, jerbo je posle toga sveukupnom seljačtvu nametnula nepravedni i okrutni kuluk i bezumno velike poreze i daće. Zatim je ta vlada još strašnije pritisnula Macedoniju i Crnu Goru, te je u Macedoniji dopuštala klati i ubijati čak i nevinu muslimansku djecu, žene i starce, a u Crnoj Gori upravo sotoniski mučiti i ubijati crnogorske seljake i bivše crnogorske častulke samo zato, što se protiv beogradskomu centralizmu.

Strahovića ova divljačva počela je Pašićava vlada izvršivati već i u Bosni i u Hrvatskoj. Bojeći se narodnoga ogorčenja, kupila si je talijansko prijateljstvo izdajom Rieke i uzmakom s čitavoga Primorja i gornjega Jadrana. K svemu tomu počela je sada proti odlučno i jednodušno narodnoj volji provoditi parcelaciju Slovenije, Hrvatske i Bosne, a da se sav narod lakše održi u vojničkoj pokornosti, spremao je Pašić nenadani napadaj na Bugarsku, dakle novi balkanski, a valjda evropski i svjetski rat.

Tu je sada nadošao onaj čas, koji je Hrvatsko Narodno Zastupstvo predvidjelo, izjavljujući na usta svoga predsjednika, da će za slučaj ovakve strašne opasnosti grunuti u Beograd kao grom, da obori vladu vječnoga bezakonja, tiranije i korupcije.

To se i dogodilo. I Pašić je pred hrvatskim narodnim zastupstvom u istinu već dva puta dao ostavku. Ali taj svoj uzmak upotrebio je samo zato, da sa svojom pokvarenom družbom lakše spremi nova bezakonja, nova nasilja i nove bezdušne spletke i laži.

Ljudi i braćo!

Ovo su svi novi, dobro poznati događaji, kojih ne treba ni spominjati, a kamo li opisivati. Ima tu i pravih strahota i nečuvenih sramotnih djela.

Strahota je i sramota kupovati glasove narodnih zastupnika i za onoga, tko ih kupuje i za onoga, tko se prodaje. Sramota je i strahota, kad je vlada tako drzka i glupa, da Slovence i Hrvate — dakle dva čitava naroda — proglasi neprijateljima one države, koje bez njih ne bi bilo, i koja proti njihovoj volji ne bi mogla postojati niti 24 sata. Strahota je i sramota danomice i na sto načina lagati srbskomu narodu, da smo im mi Hrvati krvni neprijatelji, i isodobno taj narod pozivati, da nas Hrvate kao neprijatelje države pokolje i podavi. Sramota je i strahota, da Pašić može i smije na dvoru tako bezstidno lagati i varati, kako se to ne može ni u začinjoj kartašnici, i tako se drzko prijetiti, kao da je u razbojničkoj špilji.

Hrvati, Srbi i Slovenci!

Zapadna Evropa, odredila je granice Jugoslaviji, da to bude država triju ravnopravnih naroda. Danas je u Jugoslaviji tiranija ne velimo srbska — i to bi bilo zlo — ne velimo radikalna —; to bi bilo još gore — nego je tiranija jedne malobrojne pokvarene gospodske družbe, koja sebe smatra državom i narodom i koja je tako drzka, te tobože u ime države i naroda zahtjeva i od vojske i od dvora, da samo nju ostave na vlasti, jer da će se bez nje to sve razteptati. Kod toga se najviše služe tim, što smo mi Hrvati svi republikanci. I tim hoće od nas odjeliti Srbe, da s pomoću njihovom nas zastraše, a s našim strahom njih zadrže u dosadašnjoj pokornosti,

Mi smo Hrvati svi republikanci. To ćemo i ostati isto tako i Slovenci. I među vama ima republikanaca više nego što se to misli i govori. Ali mi smo čovječni, ustavni seljački republikanci.

U svojoj čovječnosti mi ne ćemo ni revolucije ni atentata ni nikakvoga drugoga nasilja — ne iz straha, nego poradi svoga pacifizma, bez kojega više nema obstanka nijednomu malomu narodu.

U svojoj ustavnosti čuvamo suverenitet naroda, koji predstavlja njegova zastupnička većina.

Kao seljaci mi smo za seljačko i za radničko pravo. Zato hoćemo i zahtjevamo seljačku državu, seljačku vladu i upravu. To znači vladu i upravu seljačkoga duha, seljačke miroljubivosti, seljačke radnosti i seljačkoga poštenja.

Svih nas, svega radnoga naroda ima dvanaest milijuna. Polovicu od toga već smo mi Hrvati organizirali. I druga se polovica sve to više organizira ili s nama ili uz nas.

Mi nikakve sile ne ćemo, ali se je i ne bojimo. Sva su trula carstva propala i sve trule monarhije propadaju na našo oči. Ako se bude poštivala narodna volja, kod nas ne će doći do nikakvoga prevrata. Radni narod na čelu s organiziranim seljačtvom, a uz pomoć poštenoga građanstva i pravedne inteligencije odgovorit će svojoj program mirnim parlamentarnim putem rušeći korupciju i tiraniju i sve ono, što se protivi narodnoj suverenosti i životnim narodnim interesima. Za taj veliki posao već je danas parlamentarna većina izabrana kao opozicija, uzprkos neslobodnih izbora.

Mi najodlučnije zahtjevamo, da se ovako odlučna i nesumnjiva narodna volja poštuje već i sada prije izbora, kad ju predstavlja stitna većina zastupnika i ogromna većina izbornika. Misle li vladodržci početi i dalje proti ovoj narodnoj volji zlo će proći oni sami i svi njihovi pomagači.

Braćo Crnogorci!

Mi smo Hrvati u najljepšem djelu svoje književnosti celiu Crnu Goru nazvali veličanstvenim žrtvenikom slobode u najdivnijem hramu Božjega podnebesja, a vas smo Crnogorce proglasili ne samo uzorom junatstva, nego i nedostiživim primjerom jednostavnosti i poštenja. Zato mi Hrvati rušimo beogradski centralizam te Pašićevu korupciju i tiraniju još napose radi toga, što svojim poganim rukama razvaljuju veličajni žrtvenik crnogorske slobode i što vas Crnogorce barbarski progani i sotoniski muče. I da beogradski centralizam nije učinio ništa drugo nego što ovako sramotno i barbarski gazi ponos, poštenje i slobodu Crne Gore i još uz to Crnu Goru pretvara u jedno strašno garište i grobište, — da je Pašićev sistem samo to skrivio, mi se Hrvati nikada ne bi mogli pomiriti s njim ni s nikim drugim, koji bi pošao istim tragom.

Apštolski organizatori HRSS!

Bilo vas je najprije desetak, onda na stotine, a sad vas je na hiljade. Najprije su oko vas bile lisuče, a sad su već i milijuni probudjenoga seljačkoga naroda — od Maribora do Kotora i od Subotice do Splita. Svi su vaši slobodni domovi jedna i nesavladiva sveta domovina. Sve su vaše poštene duše veličanstvena zajednica, koju se zove prosviećeni Narod.

Vaš um i vaše mišice stvaraju danomice neprocjenjivo bogatstvo i kadre su da stvore i osiguraju ono, što je najvrednije na svijetu: trajni mir i prijateljstvo sa svim susjedima, pravice i međusobno pomaganje, za sve staleže istinsku i podpunu slobodu na temelju seljačkoga ustava, pod kontrolom seljačkoga parlamenta, i pod upravom seljačke vlade. Za ovakvu seljačku čovječansku državu čim dođe do izbora, vi ćete skupiti i do milijun gumenih kuglica, i njima izabrati preko stotinu seljačkih zastupnika. I onda će istom hrvatsko narodno zastupstvo s pomoću čitavoga naroda ne samo svaku korupciju i tiraniju za uvijek oboriti, nego u miru i slobodi seljačku državu urediti i seljačko i radničko pravo osigurati.

U ZAGREBU, glavnom gradu Hrvatske i svih Hrvata, sa devete sjednice hrvatskoga narodnoga zastupstva, dne 1. svibnja 1924.

Predsjedništvo HRSS:

STJEPAN RADIĆ, predsjednik

JURO VALEČIĆ, DRAGUTIN KOVAČEVIĆ, Dr. VLADKO MAČEK,

JOSIP PREDAVEČ, podpredsjednici

Dr. STJEPAN KOŠUČIĆ, Dr. JURAJ KRNJEVIC, tajnici.

ŠIBENIK JE PROGOVORIO.

O događajima i manifestacijama koje su se odigrale 4. ov. mj. prigodom proslave 50. godišnjice N. Tommasea, nijesmo imali prilike da o njima radimo. Zbog toga našeg lista pisati, pak ćemo sada u kratko to iznijeti.

Doznajemo naime, da je općinski predsjednik, pred duže vremena, upitan, dogovorio ovdajšnjem talijanskom konsulu, da će Šibenik jednostavno proslaviti Tommaseov dan i da ne će biti nikakvih zapreka. O tome je bio obaviješten Mussolini, koji je preko beogradske vlade utiče, da proslava ispane naravno u talijanskom duhu. Za to je bio delegiran čuveni govornik prof. P. Orvano, koji je imao održati govor ispred spomenika Tommasea uz asistenciju 2 talijanskih karabinjera, koji su imali položiti vijenac sa talijanskom vrpcom.

Šibenčani su dobro prozreli za čim ide talijanski premier Mussolini, podupri sačicom domaćih talijanaša i Pašićevim prijateljstvom. Svima nam je još svježija uspomena, kako je g. Mussolini došao na vlast, kako su se proveli izbori u Istri i koji je cilj njegove vanjske politike.

Sačica domaćih talijanaša za tu svečanost učinila je velike pripreme (Pa jasno „per la madre Italia“). Njihova držovitost je prekoračila granice, dne 3. ov. mj. u subotu na večer. Između ostalog u njihovom „Casino“ pjevalo se do kasno u noć talijanske provokatorne pjesme između kojih takodje i onu „Del sì...“ u polijejske vlasti su sve to tolerirala.

Šibenčani svi bez razlike stranaka dobro su prozreli talijanske namjere, te se nijesu dali prevariti kao g. Pašić, kome nije stalo do Hrvatske Dalmacije.

Čuvši, da predavač dolazi u 2. sata posl. p. sakupilo se na obali 5-6 hiljada duša, bez razlike političke farbe, ne da napadaju niti mjesne talijanaše niti predavača s izletnicima, koji su doputovali sa napadno iskričenim parobrodom, već da mirno i dostojanstveno manifestiraju i da tako podučie iste, da Dalmacija nije podasan teren za širenje njihovih idejenta, te da je svaki njihov po-

kušaj, — pa makar i dozvolom Pašića, već unapred osuđen na propast.

Nelom je došao parobrod, šef policije Carević naredi policajcima, da povade sablje i razjure golim sabljama sakupljeno nacionalno i sviješno građanstvo. Policija je lemala desno i lijevo golim sabljama, mlado i staro bez ikakvog obzira, tako, da je nekoličinu i lagnje ranilo.

Sa svim tim i ako je nastupila i žandarmerija, kopnena vojska, pa čak i mornarica, sviješno građanstvo je zaprečilo talijanske provoka-

cije, a g. Orano morao je natrag u Italiju ne obavljena posla.

Policija je povelu mnoga uapšenja i osudila 29 manifestanata bez ikakvog razloga, ni krive ni dužne, po zloglasnoj carskoj patenti.

I ovom je prigodom Šibenik progovorio i pokazao svoje visoko rodoljublje, te da se znade vinuli nad partijsku zagriženost u časovima, kada je domovina u pogibelji od tuđinskog imperijalističkog prisiljanja.

Neke pojave, koje su zapažene ovom prigodom kod zemljoradničkih vodja donijet ćemo u dojučeršnjem broju.

„Živela Italija!? Živio Mussolini!?“

Janković—Savitschev balkanski „Balkan“ ih je dosada dosta izmetnuo i ne zna se ocijeniti, koja je gluplja, bezobraznija i perfidnija. No i ona zadnja u br. 123. od 13. maja 1924. spada među njega dostojne izmetine, koje mu je mogao servirati siromah duhom i tijelom „igmej-analfabeta sa naplujkovim: „Babini junaci iz Šibenika“.

Pod tim naslovom veli Savitsch sljedeće:

„Jedan sraman događaj. U Šibeniku, u Dalmaciji, u toj varoši, u kojoj na ruglo cele Dalmacije izlazi jedan do skrajnosti srbožderski list, pre nekoliko dana činjene su demonstracije protiv Italijana i tamnošnjeg italijanskog konsula. Ove sramne demonstracije provocirane su od Radićevaca u zloj nameri da se napakosti ovoj državi i da pomute njeni dobri odnošaji sa susjednom Italijom. Ti harlekin i položari iz Šibenika, koji su sada pravili demonstracije, čitali su kao babini junaci onda, kad je D'Annunzio bio na „hrvatskoj“ Rijeci i kad se je trebalo junačiti, jer je tada njihov Radić hrvatskoj Italiji neutralizaciju čitave hrvatske i Dalmatinske obale. A sad kad je hrvatska i dalmatinska obala zaslugom beogradske vlade, sad kad je stvoreno i prijateljstvo s Italijom na korist cele naše države, našli se nekakovi harlekin i Šibeniku, da antitalijanskim

demonstracijama prave nepravilne ovoj državi.

Kako smo izveštjeni, nadležne vlasti u Šibeniku nisu u ovoj prilici bile na visini zadatka, pokazale su se suviše blage i zato njihove šefove treba strogo kazniti. U ponovljenom sličnom slučaju ovakvih podmetnutih zlonamernih demonstracija demonstrante treba rasterati plutonima, jer samo ovi će biti u stanju da nauče radićevsku izdajničku maršu poštovati interese svoje otadžbine.

Nasuprot ovim izdajničkim demonstracijama mi kličemo: *Živela Italija! Živio Mussolini!*“

Da jedan protuha i parasit a la Savitsch govori o „sramotnim događajima“ radi jednostavnih patriotskih manifestacija cijelog Šibenika bez razlike stranaka i demonstrante naziva „harlekinima, položarima i fakinima“, to gradjanima Šibenika služi samo na čast, jer i najinjanja pohvala iz bljutavih ralja jednog Savitscha, bila bi za sve čestite i poštene gradjane ove zemlje najveća uvrijava. — Mi kao i svi čestiti suma se ponosimo, da u sličnom, sama sebe dostojnom tonu, nazivlje najveći dio čeličnih Šibenčana, kad može hvaliti i u zvijezde kovati razne Pašiće, Jankoviće, Markoviće i slične borgijske burgije, halapljive otimačice državnih i privatnih imanja, inkvizitore svih rodoljuba ove ispa-

čene, raspete i upropašćene zemlje. Da, takovi Borgije i ne mogu imati boljih branitelja.

Mi bismo mogli na sve one bljuvotine dostojno odgovoriti, ali žalimo dragocijeni prostor našeg lista i ne ćemo dati ni malo zadovoljstva jednom Monstroliku i njegovom glupom, mizernom i nepismenom „investitelju“, kritičaru nadležnih vlasti, kojemu je bog Onon oduzeo ne samo duševni, ali i fizični vid. Na jedan Monstrolik može braniti koje-kakove individue u ovoj zemlji, onda je naravno, da može klicati i Živjela Italija i Živio Mussolini! *Par pari gaudet!*

Jadna, Jugovino, nisko li si spala, kad se u tebi može jedan Savitsch i comp. slobodno šetati i davati lekcije poštenja, čestitosti, rodoljublja i direktive državnog upravljanja „plutonima“. — *Si alii, cur non tu, Monstrolice!*

Koga nam iz Beograda na zborove šalju.

Ovih je dana bio u Splitu zbor Orjuna na koji uni iz Beograda poslaše komitske vojvode gg. Birčanina i Kostu Pečanca. Čast obojici ko junacima od puške i noža, ko ljudima koji su radili i stradali za domovinu, ali njihova misija nije u ovim krajevima potrebna. Ovo nije Macedonija, nit nam treba organizirati komitske čete za suzbijanje hajduka i banda. Ne vladaju ovdje Turci ni Arnauti, da treba komita za trijebit i krotit jogunaste puše i spahije zbog zlostavljanja nekog raje. Miran je ovo kraj, gdje ljudi tjeraju svoje posle, čaju Bogu božije i kralju kraljevo.

I zato ako su oni iz Beograda htjeli već nekog poslati, mogli su poslati umne svoje radnike, da našu zalutalu mladost pouče, kako se radi oko ekonomsko-kulturnog pridignuća naroda, oko spisa i sreće domovine, a ne komitske vojvode, da ih uče, kako se četuje i krvi lije.

Nama ne treba ni krvi ni batina, već mira, reda i rada, jer samo ovo troje može da usreći narod.

Širite „Dalmatinski Hrvat“.

Koncertat „Stanković“.

Sinoćnji je koncert rijetkost za naš grad jer ga je posjetilo najbolje srbijansko pjevačko društvo, a što je najglavnije na biranici programom domaćih kompozicija u kome je usjviše prestavio Mokranjac. Sinoćnji večer možemo nazvati, večer „Mokranjac i Rukoveti“.

Bi je to večer lijepe naše narodne zbornice muzike, kojom se rijetki mogu podučiti, a rijetki su uredu da je čuju, jer je naša nacionalna muzika tek u razvitku i ako smo operu imali već godinu dana prije Čehu, ali se imo sasvim tim od naše muzike mnogo očekivali, a to je i sam Verdi očekivao kad je rekao, da će Slavenšku glazbu u temelju preporučiti svjetsku, kako je to bilo i u književnosti. Glazba je to pune bogate harmonizacije, silnih motiva nještice dvostrukim kontrapunktom sa karakterističnim ritmom, a sve je to prožeto i isprepletano narodnim bolom, a i tihim veseljem. Glazba je nenrsliljena, prirodna glatka i neshvatljiva, koja uzdiže do ekstaze, ganjava do suza iskrenošću prirodnom. Dovoljni su sami petnaest Rukoveti, da južni Slaveni Mokranjac smatraju glazbenim genijem i nosiocem glazbene umjetnosti. Mnogi naši kompoziteri oponašajući Mokranjca u češnji, daju se približe, nagovlađujući koje-kakve akorde, a pri isvedbi tih kovauca opaža svaki glazbeni laik, da je često gumica operirala „njihove eksperimentalne iluzije“.

Mnogi su letili za Mokranjcem, ali su mu se rijetki približili, a ti su: Lojovic, Hrazdira i stop.

Svi su ostali, razočarani razočarajući, jer su teški neshvatljivi, jer su upotrebljavali harmonizaciju bez kontrapunkta i kanona (Hlatze, Žgunc, Huhada). Zadovoljni smo što nas je Stanković iz tri hrvatske i slovenačke nar. pjesme jednostavne harmonizacije počastio isključivo Rukovetima.

Izvedba je dobra, ali nije onako kakovu bi Stanković morao pružiti. Ovo će naše uvjerenja polaziti po svojoj prilici odatle, što je pjev. druš. Stanković malo zakasnilo, nije došlo u naš grad u određeno doba t. j. prije zagrebačkog „Kola“ ili što još nije pričekalo mjesec dana, jer nam je još u ušima ona božanstvena zborna disciplina, bogata vokalizacija, dikecija i

nadasve savršena interpretacija „Kola“. Neka nam se zato ne zamjeri, jer nije s tim kazano, da Stanković nije na dostu jakom temelju: imade i kod njegovih izvrsnih stranu tu samu izvedbu V. Rukoveti dovoljno je priznati: pjevači malo zaostaju za onim Kola, ali je tehniku teško usporediti.

Precizno su bile otpjevane Orjentalka, X. i XV. Rukovet, dok su VII. i „Kozna“ slabo interpretirane, pak su stoga izgubile svoje osjehine i ljepotu, a kod Kozara se osobito još opazala velika umornost, a i rastrešenost. Što se samih glasova tiče materijal je dobar i ugodan, ali nema one učinkovite glasova, te se opazila nadmještanje između glasa i glasa, a to sve što su glasovi jedan od drugog jači, to se pogotovo primjećuje između ženskog i muškog zbora, jer je prvi mnogo nadmoćniji i po broju (28:21) i po materijalu, dok su tenu-

ri, a po gotovo drugi, mnogo slabiji od basa, kod kojih se ističe jedan ugodan i sklad u najnižim notama.

Takodjer i fuzija kod pojedinih dijonica nije baš najbolja, a vokalizacija dosta mutna, intonaciju je nještice ispadala kalandno, pogotovo kod basa u oktavama usljed falsiranja u niskim pozicijama. Sigurni smo da bi ovi nedostaci bili malo brojniji, a po svoj ih prilici nebi uopće ni bilo, da je zbor vodio odlučni društveni dirigent St. Hlivički, koji našlost zapriječen bolešću nije mogao pratiti svoj zbor i pokupiti aplauze. I ako nas je očekivano izneverilo, jer nas je „Stanković“ zadovoljio dok nas je „Kolo“ iznenadilo, ipak nam je bilo što je tako odlučno, bratsko društvo posjetilo naš grad, a dva izaselna koncerta „Kola“ i „Stanković“ ostal će nam u široj uspomeni. Četa

P r a v i

Schicht-sapun s markom „Jelen“
štedi vrijeme i novac. Više vrijedi jedanput pre-
vući rublje na SCHICHT-sapunom, nego triput
običnim kojim drugim.

Pazi na ime Schicht i marku „Jelen“!

Krvavi režim.

U doba kad sin predsjednika vlade gomila aferu za aferom i zgrće milione na milione, ubijaju se u državnim zatvorima nevini ljudi, žene i djevojke...

Mi smo u svoje vrijeme tvrdili, da je policija strašno mučila okrivljene za atentat. Nevini **Miloš Zlatar** priznao je, pod varvarskom torturom, da je sudjelovao u spremanju atentata. Za **Jovana Orosa** policija je, prije nego što ga je saslušala, kazala novinarima šta će svjedočiti, što znači da je spremala mučenja kojim će ga nagnati da kaže, što mu ona naredi. A griješni **Veljković** premlaćen je čim je dopao u ruke našoj policiji, pa je poslje pušten glas da je tobož živ i zdrav.

Ona su svi monarhistički listovi graknuli na nas i poletjeli nam u oči. Ali nije prošlo mnogo vremena, pa su najprije **Politika** zatim **Pravda** pa najposlije **Balkan** počeli iznositi primjere strašnog mučenja i običnih nepolitičkih optuženika, za koje su sudovi poslje našli da su nevini. **Politika** je iznjela da je jedan žandarinski narednik usred bjela dana, u prisustvu nekoliko lica, na tvrto ime isprebijao jednu djevojku na koju je jedna pijana baba potvorila, da ju je otrovala! I tek kad ju je skoro isprebijao, uspjelo se da mu se objasni da baba u pijanstvu laže. **A Balkan** je iznio kako su neke lažno optužene za krađu toliko mučili da je jedan umro u zatvoru, a jednome su prebili ruku. Poslje se na sudu dokazalo da su bili nevini.

Ni žandarinski narednik, ni tamničari policijski nisu ni izvedeni pred sud, a kamo li osudjeni.

U Jugoslaviji, u prestolnici ubijaju se i muče nevini ljudi a upravnik **Manojlo Lazarević** gluho gleda uništavanje ljudskih života i provaljanje novine krvi, jer je u tome uživao i u Solunu.

Sad je na strašan varvarski srednjevjekovni način ubijena jedna nevina djevojka. I ni za onu krivicu neće niko odgovarati.

Krvavi Manojlo biće i dalje upravnik Beograda, jer je krvavi Ljuba Solunac predsjednik Skupštine, a prljavi Nikola Pašić šef vlade. I krv nevinih radnika prosipaće se i od sad po državnim zatvorima u našoj novoj kraljevini S. H. S., jer niko ne odgovara za te krvave zločine vlasti, kakvih više nema ni u samoj Aziji. (Republika)

Ustrišci.

RADIKALSKO VJEROVANJE.

Vjerujem u Radu Šibera, sina svemogućega stvoritelja vidovdanog Ustava. I u Bradu Nikole Pašića, oca njegova jedinoga gospodina našega, koji je začepio Duhu Korupcije, a rođen od djevice Male Srbije, mučen po M. O-brenoviću, šašao nad pakao, treći put uskrnuo. Uzašao na Ministarsku Stolicu, sjedi na desnu stranu Save i Dunava, odonud će doći u prečanske krajeve suditi žive i mrtve od opozicionog bloka.

Vjerujem u Duha Kundaka, općinstvo beogradsko, oproštenje mi-

nistarskih grijeha, uskrnuće i Zivot tečni. Amin!

Kad su našu kraljevsku vladu upitali prije neki dan iz Pariza da li će ukazati oružanu pomoć Rumuniji za slučaj rata sa Rusijom zbog Besarabije, ona je izjavila da se nalazi u krizi i da zbog toga ne može prihvatiti taj predlog.

Drugim riječima: »Pomozi mi, po Poencare, da ostanem na vlasti, pa ću i ratovati protiv Rusa za mile rođjake i vjerne saveznike Rumunje.«

Naši dopisi.

Iz Benkovačke krajine, na 10. 5. 1924. Dne 8. ov. mj. po svojoj našoj krajini pala je baš lijepa kišica i natopila dobro zemlju i na njoj sve oživilo. Ne možeš od mila gledati usvije. Došla je baš u dobar čas i donijela narodu korist neizmjernu koju ne može niko procijeniti.

U selu Stankovici dogodio se nesretni slučaj: Vice Kučić i Mate Klarić kopali su mine i dok su uprav jednu nabijali ova opalila te Kučić odnijela jednu ruku, dok ga u drugu nemilo osakatila, oči mu nagrdila i prsi natukla, a Klarića lagano izprebijala.

Klarić je ostao na kućnoj njezi a Kučić odmah doveden u bolnicu gdje će morati duže odležati i ljuto se napaliti.

Kod nas vino leži u konobama još skoro sve neraspodano te je narod na trista muka što ga prodati ne može. Vrst je jako dobra, narod je u velikoj potrebi i oskudici novca, te jedva čeka da vino proda.

Političke vijesti.

Organizacija HRSS. u Šibeniku. U prošlu nedjelju 11. ov. mj. u večer je bio zukan sastanak pristasa hrvatske republikanske stranke. Sastanku je prisustvovalo preko 200 pristasa HRSS. Sa oduševljenjem je su strane svih prisutnih bio prihvaćen predlog da se u Šibeniku provede občinska organizacija. Jednoglasno je bio izabran odbor za imenovanje organizaciju sa poznatim republikanskim borcem Šimom Zecićem, težakom na čelu. Odbor je bio prijavljen kod Poslovodstva HRSS u Zagrebu. Na sastanku je nadležno odlučeno, te su u tu svrhu birani odbori, koji će da provedu mjesne organizacije HRSS i po cijeloj našoj okolini.

U papirnatoj „Državi“ od 14. ov. mj. pojavio se prof. N. Dulčić kao nezin manual sa člankom „Sulus patriae suprema lex“. Da neki koji od čitalaca mislio, da je taj profesor stari radikalac naglasit ćemo, da je uskočio u radikale kad i Cortelazzo, sudija Šime i dr. Inače to je idealan čovjek kojem imponira svaki režim. Svakom promjenom režima mijenja i on svoju političku furbu. Za vrijeme radikalno-demokratske koalicije bio je predsjednik „Orjuna“ za „homogene radikalne vlade skoči iz „Orjuna“ na predsjedništvo „Sruoa“, a kad li se nalazio u službi mongolskog režimu onla bi bio član „Monoo“. Taj dobar sluga režima piše u tom članku između ostalog i ovo: »Nama provincijalima ne ostaje ništa drugo, no obazrijeli se okom oko sebe i po plodovima suditi na stablo. A kad lo učinimo, moramo konstatirati jednu neugodnu jednu vrlo pogodnu i šakljivu činjenicu da je u Dalmaciji autoritet — (op. ur. vlasti) u opasnosti — moramo se boriti da će velika većina Dalmacije u najskorijoj budućnosti biti u najboljem slučaju prema (op. ur. našim vlastima) indiferentna ako i ne apatična.«

To nas veseli kad i sami radikali konstatiraju koje sve posljedice nastaju u njihovog policijskog bahatog režima. Valjda je očinsko srce gospodinu profesorom dirnuo bolni jauk nedužno mučene djevice po okolini Omišnoj, ili pak kundačevje policije i žandarmerije nedužnog građanstva prigodom manifestacije protiv Italije. Što za boga učini gosp. profesor!

Zar bolan misli, da se je sa onim člankom preporučio svojim gospodarima? Ako to u istinu misli, li onda mi ne možemo drugo već da konstatiramo, da je bijedan obolio i to teško od neizlječive kroničke političke tuberkuloze, te nam ne ostaje drugo već da mu prišupnemo: „Non sutor ultra crepidam“.

Gradske vijesti.

Prosječni zbor. Proti eventualnoj izgradnji željezničke pruge Zadar-Koin, po Talijanima, naša općina je uputila Ministarstvu vanjskih posala i saobraćaja protestne brzojavke. Istoga dana, u petak u večer, sastale su se u dvorani „Sokola“ sve korporacije i društva. Na sastanku se je izložila opasnost, koja bi time po našu državu nastala. Ustanovilo se je da bi sva trgovina krenula u Zadar, a Šibenik i Split bi bili ekonomski potpuno uništeni. Sve ostale općine sjeverne Dalmacije poduzele su slične korake, da se spriječi ovo zajedničko zlo, koje nam prijete sa strane naše „saveznice“ Italije.

Djaci učiteljske škole priređuju i lijpu vokalno-instrumentalni koncert, prema vremenskim prilikama u areni Hotel „Kosova“ ili u Kino „Tesla“ čisti utrak je namijenjen za podpore učenicima, koji se spremaju na naučno putovanje po domovini. Program koncerta ćemo donijeti u idućem broju.

Rijetka zgoda za naš grad. Gostovanje gradskog kazališta iz Subotice. Šibenčanima se pruža rijetki kazališni užitek posjetom poznatog kazališta iz Subotice. U slučaju dobrog odziva isto će prirediti gostovanje bogatim repertoarom od 8 raznih opereta: Smetana: Prodana nevjesta; Straus: Šišmiš; Leber: Modra Mazurka; Kolman: Kneginja Čardaša; Leo Fall: Stambulska ruža; H. Stolz: Ples srčce; Kolman: Jeseni manevar; Kuobel: Faun, satira; Strindberg: Otac tragedija, kao i novo inscenirana Hasanaginica i Petar Zrinjski.

Otvara se upis u 10 prestava, koji se vrši u Kino „Tesla“.

Cijene: I red balkona i partera za 10 prestava din. 200, II red bal i parter din. 160, dok pojedine predstave: I red bal i parter 35 din., II red bal i parter 30 din., III red 25 din.

Su kazališnom družinom dolazi vlastiti orkestar.

Preporučava se pučanstvu, da izrabu ovu zgodu i omoguću svojim posjetom što duže gostovanje subotičkog kazališta.

„Jadrija“. Murna Uprava ovog našeg gradskog kupališta je već započela izgradnjom 20 novu projektiranih kabina. Za 15 lipnja će biti potpuno dovršene. 13 kabina je već prodano privatnicima. Inače li još 7 na raspolaganju. Svaki imućnjim građanin bi trebao kupiti za obitelj 1 kabinu — Kupalište će se otvoriti sa prvim lipnja, zalavom Narodne ženske Zadruge, koju će ovo prirediti, u korist kupališta.

Beogradsko pjevačko društvo „Stanković“ posjetilo je naš grad na 9. tek mj. Slabo je bilo dočekano, jer se je dolazak upotrebilo u partijske svrhe, a koncert u kino „Tesla“ na večer istoga dana bio je također slabo posjećen i sutradan je „Stanković“ neopojano prosljedio u Split.

Primamo od uprave podružnice Jugoslavenske Matice u Šibeniku. Pisuću u ime pokr Odbora Jugosl Matice u Splitu smatra dužnošću, da se od srca zahvali svim onima, koji su bilo čime doprinijeli, da se ovogodišnju proslava Zrinsko-Frankopanskog dana onako svečano u našem gradu obavi.

Osobita hvala našoj „Šibenskoj glazbi“, društvima Filharmonije i Srbadije, diletantima Sokola i Hrvatskog katol. nar. Saveza, koji uzete učešća u svečanoj akademiji. Narodnoj ženskoj Zadruzi koja je rasprodala svijuću i dopisnica lijepu svotlicu sabrala u fond Matice. Ve. Krniću i pomoćnicima koji pjevaše Sv. Misu.

Nek je naša hvala g. Fulgosi-u, vlasniku kina na ustupljenim prostorijama i daru od 200 Din.; redarstvenim organima koji se hvalevrjedno odrekloše svih pristojbina. Napokon hvala svim Vlastinama, časničkom zboru vojske i ratne morarice, nomčali, društvena i korporacijama, kao i cjelokupnom građanstvu rodoljubnog grada Šibenika na učesću.

Javlja nam dalmatinska sekcija „Saveza apoktearskih saradnika“, da zgrebačku sekciju stoji pred pokretom, pak zato upozoruje sve svoje članove, da u nikojem slučaju ne primaju namještanja u Zagrebu, dok li se to ovim istim putem ne objavi.

Napokon ode. Policajac Carević je napokon odmglio iz Šibenika. Nije mu pomoglo ni njegovo prelazanje u radikalisku partiju, niti njegovi debeli radikaliski tumovi. Zlo činio, zlo svršio. U Splitu dolazi tek na treće mjesto. U papirnatu split-skoj „Državi“ čitali smo noticu, gdje se oporšta su šibenčanima građanima. Tko nevjest to čita mogao bi pomisliti, da je on u Šibeniku imao znanaca i prijatelja, s kojima se nije dospio oprostiti. Čijeli Šibenik je međutim sretan da se je oslobodio tog čovjeka, kojega u smi njegovi kolege i svi oni, koji su snjume imali dionica saznajevaju, govoreći da ništa ne zna i ne razumije i da nije mogao položiti sudačkog ispita, kroz 8 godina, pa da je zato pošao na policiju.

Prosvjetni Zabavni Skup otvorio je svoje nove prostorije u kući Šare. Prostorije su gospodski i luksuzno uređene. Potrošeno je sila para. Pokesali su se gg. advokati, kojima je opet narod napunio žepove. Pa to je i onako sve u jednom stilu, jer je pravila i ovo gospodsko društvo stvorio — niko drugi već današnji zemljoradnički vodja.

Zadržani u pritvoru. Radnici Breuer i Hebernik, koji su uoči prvog maja bili uapšeni zbog rasturivanja sastavaka koji su u Beogradu prošli redovitu, punu i pravilnu cenzuru, nisu još pušteni na slobodu.

Kad uspavanu savjest g. državnog odvjetnika ne može da trgne okolnost čitaja dvojica nevinih ljudi stradaju zbog čitanja i rasturivanja nezabranjenih letaka, čiji se saslušaji slobodno po prestonici šću, ona bi trebala da se probudi barem zbog njihovih porodica, koje su upale u veliku bijedu i nevolju.

Novoosnovana „Hrvatska seljačka zadruga u Drnišu“ bavit će se sa svim gospodarsko-poljodjelskim i novčanim poslovima. Zato umjelava domaće tvrtke i proizvođačelje-narodošća za živežnje namirnicam (žitaricam) i gospodarsko-poljodjelskim spravama da joj izvole slati svoje cjenike i ponude.

Činovničko pitanje. Kako sve kod nas teče u potpunome redu tako i činovničko pitanje se riješava kinematografskom brzinom. Nekim državnim namještanicima stigle su odluke razvrštavanja u razrede, dok poštanskim i sudbenim ni govora. Oni kojima je stigla odluka imadu primiti zaostatak za mjesec svibanj. Vač je 15 svibnja a sirotinji ovdje se ne isplaćuje, i ako su gospoda u Splitu, već pred 10 dana dobili nadoplatu.

Naše je uvjerenje, da bi i ovo pravodobno došlo do svoje mizerne plate, kad bi delegat financija dao naredjenje, da računarski činovnici priine poslje sviju ostalih svoje plate, jer bi se žurili radi sebe, da isplate što prije druge.

Na preparandiji su na 13. ov. mj. svršeni ispiti osposobljenja, koji su počeli na 5 ovoga školski nadzornik je ispitima predsjedao. Bilo je svega osposobljenih 18 djuka, od kojih trojica sa odlikom.

Nagodbeni postupak. Joso Tarle trg prikazan je sudu predlog za nagodbeni postupak. Njegova aktiva iznaša oko Din. 1.200.000 — a pasiva oko Dinara 3.600.000 — Prema tome konačni pasiv od cirka 2.400.000 — dinara. Stečaj vodi svaj. g. Kamenarović, a upraviteljem je imenovan trgovac Jakov Dulbić.

Kr. Poreska Kotarska Vlast objelodanila je obznanu G5 tek. Br. 458 o izvršenom razrezu porezu na poslovni promet za godinu 1923 pripadnicima I. i II. raz. porezu tečevine. Istom javlja da je dovršeno mjerenje porezu na posl. promet I, II, III i IV tromj. za 1923 godinu, i to za pripadnike I i II raz. porezu tečevine, kao i za one, koji su dužni da vode knjigu obavljenog prometa.

Porezni iskaz hiti će izložiti kod iste Vlasti i tečajem 15 luna, počam od 11/V t. g. do zaključno 25/V 1924. Rok utoka svršava dne 9/VI 1924.

Kr. Poreska Kotarska Vlast je izlavela ovu: Obznanu!

U smislu naređenja čl. 10 Br. I, stavka 10, pravilnika od 10/II 1922 br. 4794 o porezu na poslovni promet, pozivlje se sve poreske obvezanike, koji su dužni da vode knjigu obavljenog prometa, da neodgodno kroz rok od 8 dana prikažu knjigu obavljenog prometa, za prvi tromjesec 1924.

Da uplate 1% poreza, jer u protivnom slučaju udarit će im se globu od 1000 dinara i podpast će kazni u smislu člana 12 i 13, pomenutog zakona.

Ispravak.*)

Ugledni Uredništvo
„Dalmatinskog Hrvata“
SIBENIK

U splitskoj „Državi“ od 30. 4. 1924, nalazi se „pripisano“ upravljeno na moju adresu od Balda Crnkovića iz Novalje.

Pošto je isti članak neosnovan i lažan i ne odgovara ni najmanje istini, to vas molim, da u smislu zakona o tisku, izvolite uvrstiti u vašem cij. listu, u dojučeršnjem broju sljedeći ispravak:

Nije istina da sam ja napisao članak u „Dalmatinskom Hrvatu“ od 12. 4. 1924, izišlom u Sibeniku, kao što nije istina, da sam isti inspirirao niti uopće znao za članak onoga sadržaja, koji se odnosi na Baldu Crnkovića. Nije istina također da sam ja isti članak sastavio g. Emanuelu Škunci, jer s Emanuelom Škuncom nisam o Baldu Crnkovića ništa govorio, niti je on o tome šta u mom prisuću konje govorio.

Članak je naprotiv, kako to tvrdi uredništvo „Dalm. Hrvata“ u broju od 3. ož. mj. napisala treća osoba.

Kao ovakovi ispravak sam uputio i uredništvo „Države“ u Splitu. Primite gosp. uredniče izraz mog najdublje poštovanja

Dr. Marko Kožul, odvjetnik.
U Sibeniku 8 svibnja 1924.

Ugl. Uredništvo
„Dalmatinskog Hrvata“
SIBENIK.

U splitskoj „Državi“ od 30. travnja 1924, nalazi se „pripisano“ upravljeno na adresu odvjetnika g. Dra. Murka Kožula iz Sibenika, a potpisano od Balda Crnkovića iz Novalje.

To „pripisano“ je kroz neistinito, lažno i ne odgovara ni najmanje istini, pa vas molim da u smislu zakona o tisku, izvolite uvrstiti u vaš cij. list, u dojučeršnjem broju sljedeći ispravak:

Nije istina da sam ja talijanski špijun. Nije istina da sam ja napisao članak u „Dalmatinskom Hrvatu“ od dana 12. 4. 1924, koji se odnosi na obitelj Crnkovića iz Novalje. Nije istina, da je taj članak za mene sastavio, niti ideju za isti dao Dr. Marko Kožula, odvjetnik u Sibeniku, niti je on u opće, po meni, o tome šta znao.

Članak je naprotiv, kako tvrdi uredništvo „Dalm. Hrvata“ u broju od 3. ož. t. g. napisala treća osoba.

Ovaj ispravak sam poslao i „Državi“ u Splitu.

Sa osobitim poštovanjem
Emanuel Škunca.
Sibenik 8 svibnja 1924.

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne prima nikakve odgovornosti.

OPĆINA ŠIBENIK

Br. 6252. Sibenik, 4. V. 1924.

Najtečajni Oglas.

Otvaraju se dva mjesta općinske primateljice jedne u Sibeniku a druge Rogoznici. Primateljica je dužna bezplatno biti u pomoći samo siromašnim roditeljima za koje će Općina potvrditi siromaštvo, a ona će se držati u svemu propisa sadržanih u Naredbi Ministarstva Unutrašnjih Djela 4. lipnja 1851. Natječajne molbe imaju se prikazati ovom Općinskom Upraviteljstvu do dana 31. svibnja t. g. priloživši diplomu, a ako ne vrše službu tada i svjedočbu dobrih ponašanja.

Za polaganje uvjeta mogu se informirati kroz uredovne salove u općinskom Uredu soba br. 6.

Predsjednik Općine:
Blažević, v. r.

Izdav. i odg. ured. Medić Niko.
Tisak: Pučka Tiskara — Sibenik

Oplelene bocune

(demižene) u svakoj količini od 3 do 50 litara razasiljem poštom ili željeznicom uz najjeftinije cijene. Veliki izbor staklene, porculanske i luksuzne robe. STAKLENE PLOČE svake vrsti, brušena i nebrušena OGLEDALA. REX i ULTREFORM boce i lonce za ukuhavanje voća preporuča Staklana VJ. FRANZ, Zagreb
Jelačićev trg 7.
Specijalno skladište ljekarskih bočica i laborat. robe.

Svi Hrvati, nek se služe kod onih, koji oglašuju u „Dalm. Hrvat“.

Netreba popravka!

Netreba popravka!

19 Novi Izum 24

Vinogradari i Trgovci »Pozor«

Nabavite si s mjesta Zora štrcaljku proti peronosperi, kao što i Zora Sumporača proti vjelijima.

ŠTRCALJKA ZORA jest građena iz jakog bakra i mjedi, BEZ GUMA, na vendile, baca galicu u magli neprestano 3 MINUTE, a svi djelovi su izvana Jamči se 10 god.

ZORA SUMPORAČA mjesa žrak sa sumporom u posebnom djelu konstrukcije u sumporači, a radi tako povoljno da može jednim posve takvim pritiskom na polugu ospati čitavu jedna lizu. Ista jest hidronički zatvorena te nerazapije niti najmanje sumpora. Jamči se 10 god.

Dopise molim slati kao i narudžbu izravno na

DRAGUTIN ŠEPEKA

Prilaz 37, ZAGREB.

PUČKA TISKARA

PRIMA NA IZRADBU
SVAKOVRSNIH
TISKANICA.

„DRINA“ najbolji sapun

Proizvadžja slijedeće specialitete:

SAPUN

MARSEILLE bijeli i žuti
DRINA extra žuti
ZELENI BARI

Tražite odmah naše izvanredne ponude

Cijene umjerene — Poslužba latna — Pakovanje u sanducima — Solidnim trgovcima prodajemo na isplatu uz priček

„DRINA“ tvornica sapuna i svijeća d. s. o. j. u Sibeniku.